

og uundværlige. For den Privatskoles Vedkommende, som jeg vil betegne som den egentlige Privatskole, den folkelige Friskole, den grundtvigske Friskole, hvorledes man nu vil betegne den, nærer jeg ingen Betænkeligheder; den skal nok ride Stormen af og komme igennem. Vanskeligere vil det blive for de mange andre private Skoleformer, navnlig de private højere Skoleformer, vi har. Man ser, hvorledes de private Mellem- og Realskoler ikke mindst i København, Frederiksberg og Gentofte befinder sig i overordentlig vanskelige Forhold. Jeg skal for øvrigt ikke blande mig i den Diskussion om Spørgsmaalet, som har været ført, men kun i Forbigaaende udtale, at det, naar man taler om Privatskolerne i København, Frederiksberg og Gentofte, vil være rigtigst at betegne dem ikke blot som private Skoler, men som det, de er: private højere Skoler, og for at bruge en gammel Betegnelse: private Latinskoler.

Der er meget stor Forskel mellem disse Skoler og den oprindelige private Skole. Nu er man i Færd med ligefrem at aabne et Felttog for disse Skoler, at rykke i Kamp for dem under Feltraabet: Skolefrihed, den private Skole maa endelig ikke gaas for nær. Det gør paa mig et underligt Indtryk, naar jeg hører Tale om Skolefrihed i Forbindelse med det, Skoleingen har præsteret her i København. Det forekommer mig, at Skolefriheden og Skoleingen staa til hinanden som en Knytnaeve til et blaat Øje, at disse Skoler har Blod paa deres Hænder med Hensyn til Skolefriheden. Selvfølgelig maa Spørgsmaalet ordnes paa en eller anden Maade, og det vil det ogsaa blive, men jeg ønsker kun, at man, for at undgaa Misforstaaelse, vil betegne disse Skoler som private Latinskoler og ikke som private folkelige Skoler; det gør en stor Forskel.

De private Skoler kommer nu til Staten og Kommunerne, og efter min Opfattelse er det en haard Vej at gaa for den private Skole: Vejen til det offentlige for at søge Understøttelse. Det er en Gang, som koster noget, som i Virkeligheden koster Hjerteblood for den private Skole. Thi i samme Grad som den bliver afhængig af det offentlige Tilskud, i samme Grad kan den ikke undgaa, at der bliver en offentlig Kontrol med dens Virksomhed, fordi det nu en Gang er saaledes i Verden og ogsaa bør være saaledes, at med offentlige Bevillinger følger offentlig Kontrol, som Halen følger Koen. Det vilde være uforsvarligt, om man bevilgede of-

fentlige Midler uden at sikre sig Kontrol med, hvorledes de anvendes. Men nu nødes altsaa mange private Skoler ind paa denne Vej.

Til Slutning vil jeg udtale mig om nogle Privatskoler, der, forekommer det mig, indtager en afgjort Særstilling blandt vort Lands Privatskoler, nemlig de private Seminarier. Naar jeg ønsker at sige nogle Ord om dem, sker det i Tilslutning til, hvad der i Gaar Eftermiddags blev udtalt af det ærede Medlem fra Esbjerg (Slebsager). Forholdet ligger ikke saaledes, at man uden videre kan afvise de private Seminarier, sidde deres forskellige Andragender om Hjælp overhørig og sige, at de kan sejle deres egen Sø; det vilde bl. a. i Øjeblikket have til Følge, at flere straks vilde gaa til Bunds. Men saaledes ligger Forholdet, som sagt, ikke. Sagen er, at Stat og Kommune i en meget lang Aarrække har taget de private Seminarier i deres Tjeneste, saaledes at disse i Øjeblikket aldeles ikke kan undværes. Statsseminarierne kan paa ingen Maade for Øjeblikket forsyne Folkeskolen med det nødvendige Læremateriale. I Aarene fra 1897 til 1916 dimitteredes saaledes 1,884 Elever fra Statsseminariet mod 5,966 fra de private Seminarier. Statsseminarierne vil højst kunne overkomme at uddanne omtrent 120 nye Lærere om Aaret af de mindst 500 Lærere og Lærerinder, der aarlig er Brug for. Tallene fra 1911 viser, at der i 1911 paa Statsseminarierne uddannedes 92 mod 341 paa Privatseminarierne. I 1912 er Tallet 100 mod 421, i 1913: 108 mod 509, i 1914: 114 mod 560, i 1915: 104 mod 551, i 1916: 116 mod 505.

Spørgsmaalet om Privatseminariernes Arbejdskaar og Vilkaar er da i første Række et Spørgsmaal ogsaa om Folkeskolens Kaar, et Spørgsmaal om, hvilke Lærere Folkeskolen faar, og netop derfor er det et Spørgsmaal af den største Interesse, thi alle andre højere Skoleformer i al Ære og Respekt er Folkeskolen vor Grundskole, Folkets Skole, den, som bør staa dette Tings Medlemmer særlig nær. Folkeskolen har i Øjeblikket store Vanskeligheder at kæmpe med: de stadig forekommende pinagtige § 8-Stridigheder, Dyrtiden, som lægger et haardt Tryk paa Folkeskolens Lærere, og den svigtende Tilgang til Seminarierne af ungt Læremateriale, og rent galt vil det blive, hvis Privatseminarierne, der uddanner $\frac{3}{4}$ af Folkeskolens Lærere, nu paa Grund af økonomiske Vanskeligheder ser sig nødt til at standse eller maa give Slip paa det dygtige Lærerperso-